

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1055 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 1/441-6501 ☎: 06-1/441-6502
✉: titkarsag@repate.hu
🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/171/2017/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

222/2017. (XI. 9.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2017. április 24-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárást** a 2017. november 9-én megtartott zárt ülésén született döntése alapján

m e g s z ü n t e t i.

A vizsgált ügyben egyrészt alapjogot sértő intézkedésre nem került sor, másrészt alapjogot sértő intézkedés nem állapítható meg. A panaszosnak az áttétel ellen előzetesen bejelentett tiltakozására figyelemmel azonban a Testület az eljárás megszüntetéséről döntött.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos a vele szemben 2017. április 19-én a magánlakásában történt rendőri intézkedés (igazoltatás, adatgyűjtés, felvételkészítés) és annak módja, valamint a rendőri hangnem miatt 2017. április 24. napján, a Testület panaszirodáján szóban terjesztette elő panaszát.

I.

A panasz szerint a panaszos 2017. április 19-én este 21 és 22 óra között lakásban tartózkodott, amikor is erős dörömbölést hallott, ezért ajtót nyitott. Négy rendőr állt az ajtóban, akik a fiát keresték. A panaszos közölte, hogy fia nem tartózkodik a lakásban, arról a címről már kijelentkezett. A rendőrök nem hittek neki, és mindenáron be akartak menni. A panaszos kérte, hogy hívjanak hatósági tanút és mutassanak „házkutatási parancsot”.

A rendőrök azt közölték, hogy „házkutatási parancs csak a tévében, a mesében van”. A civil ruhát viselő rendőrök felmutatták szolgálati igazolványukat, majd felszólították a panaszost, hogy igazolja magát. A panaszos közölte, hogy erre nincs jogalapjuk.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A rendőrök megkérdezték, hogy egy hónappal korábban, a panaszos testvérének a temetésén ott volt-e a fia. A panaszos azt válaszolta, hogy nem volt ott. A panaszos sérelmezte ezt a fajta adatgyűjtést.

A panaszos azon kérdésére, hogy miért keresik a fiát, a rendőrök azt a választ adták, hogy „ez titok”. A panaszos sérelmesnek tartja, hogy mint szülő nem tudhatta meg, mi történt a fiával, akivel nem is tartja a kapcsolatot, csupán annyit tud, hogy az anyjával lakik együtt.

Az egyik rendőr azt mondta: ha nem igazolja magát, akkor diktálja be az adatait. (A panaszos az okmányait a kocsijában hagyta.) A panaszos hosszas vita után az egyik rendőrt beengedte a lakásba. A rendőr bement és szénézett, valóban nem találta a keresett személyt. A panaszos többszöri kérdésére sem árulták el, mi van a fiával. Viszont megkérdezték azt is, milyen autóval jár. A panaszos erre a kérdésre sem tudott érdemben felelni.

A panaszos az alakiságok hiányát is kifogásolta: az intézkedő rendőrök nem mutattak semmilyen dokumentumot, mi alapján akartak bemenni, illetve jegyzőkönyvet sem készítettek a történetekről, továbbá hatósági tanút – kérése ellenére – nem hívtak.

Az egyik (nagydarab, kopasz) rendőr nagyon hangosan beszélt, annak hangnemét is sérelmezi. Azt mondta, hogy „ha akarnánk, le is teperhetnénk”.

A rendőrök az intézkedés során kameráztak, amit a panaszos szintén sérelmesnek tartott. A bejárati ajtó nyitva volt, amin keresztül szintén felvételt készítettek, de a lakásba nem vitték be a kamerát. A rendőrök előzetesen nem hívták fel a panaszos figyelmét, hogy felvételt készítenek. Az egész rendőri intézkedést a panaszos hosszúnak érezte.

II.

A Testület a panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért a rendőrségtől a panaszolt intézkedésekről, valamint megküldeni kérte az azokkal kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

1) A rendőrségi dokumentumok alapján megállapítható, hogy 2017. április 19-én a panaszossal szemben a [...] Rendőr-főkapitányság négy nyomozója – két c. r. főörzszászlós, egy c. r. törzszászlós és egy r. főörzszórmester – foganatosította a sérelmezett rendőri intézkedést.

2) A Budapesti Rendőrfőkapitány r. ezredes bűnügyi helyettesének tájékoztató levele az alábbi információkat tartalmazza.

a) A négy rendőr a BRFK Tevékenységirányítási Központ (a továbbiakban: TIK) utasítására 2017. április 19-én 19 óra 25 perckor megjelentek a Budapest egyik nemzeti dohányboltjában, ahonnan felfegyverkezve elkövetett garázdaság elkövetéséről érkezett bejelentés. A késő délutáni órákban egy eladó és egy férfi vásárló tartózkodott, amikor egy idős nő tért be dohányterméket vásárolni, aki vásárlást követően az üzlet eladójával nézeteltérésbe keveredett. A további vita elkerülése érdekében az üzletben tartózkodó vásárló távozásra szólította fel a veszekedő nőt, aki a közelben várakozó személygépkocsijához ment. A vitába bekapcsolódott a járműben tartózkodó fiatal férfi (a panaszos fia) is, aki a kocsit csomagtartójából baseballütőt vett elő, és az említett férfi vásárlót több alkalommal megütötte, majd a személyi gépjárművel és a nővel együtt távozott. A bántalmazás következtében a férfi karjain zúzódásos sérüléseket, illetve szilánkos könyöktörést szenvedett.

A helyszínrre érkező nyomozók a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy elfogása érdekében adatgyűjtést és tanúkutatást végeztek, amelynek során megállapították, hogy az elkövető a panaszos fia, aki a panaszossal azonos lakcímen lakik a nyilvántartás szerint.

A négy rendőr az elkövető elfogása érdekében jelent meg a lakcímén, ahol a panaszos tartózkodott, és kijelentette, hogy a keresett személy a fia, aki három éve nem lakik a lakásban, a tartózkodási helyéről nyilatkozni nem tudott.

b) A panaszos lakásánál megjelent rendőri létszámot az intézkedések során beszerzett adatok, információk, az elkövetés módja (kimagasló erőszakosság, brutalitás) és az indokolta, hogy a rendőri intézkedést törvényesen és eredményesen folytassák le.

c) Az intézkedő nyomozók a lakás ajtajában a szolgálati igazolványuk felmutatásával azonosították magukat, a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 20. §-ában írtaknak megfelelően.

A rendőrök az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdésében írt intézkedési kötelezettségük alapján, a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy felkutatása és elfogása érdekében jelentek meg a panaszos lakásánál. Az intézkedés megkezdése előtt a panaszossal közölték annak célját, miszerint a lakásba bejelentett lakcímmel rendelkező fiát keresik, aki bűncselekmény elkövetésével hozható kapcsolatba.

d) Az igazoltatás oka az intézkedéssel érintett személy pontos beazonosítása volt.

e) Az intézkedő rendőrök nyilatkozata szerint egyikük sem mondta azt a panaszosnak, hogy „házkutatási parancs csak a mesében, a t évében van”.

A temetéssel kapcsolatos kérdés az adatgyűjtés során más személytől beszerzett információ ellenőrzése céljából hangzott el. A panaszos fiának gépkocsi használatával kapcsolatos kérdés pedig a bűncselekménnyel összefüggésben volt szükséges.

A panaszos a fia által elkövetett bűncselekmény részleteivel kapcsolatban is információt kért, amit a nyomozás érdekeire tekintettel az intézkedő rendőrök megtagadtak.

f) Az intézkedő rendőrök úgy nyilatkoztak, hogy miután tájékoztatták a panaszost az intézkedésről, ő folyamatosan emelt hangnemben kommunikált – sérelmezte, hogy a késő esti órákban keresik a fiát, „házkutatási parancsot” is kért. A panaszos továbbá az egyik c. r. főtörzssászlós nyomozót megszegyenítő „kopasz” kifejezéssel illette. A panaszos kijelentéseire az intézkedést fogatosító nyomozók nem reagáltak.

A rendőrök egybehangzóan úgy reagáltak, hogy nem volt részükről olyan kifejezés, miszerint az intézkedéssel érintett személyt „ha akarnák, le is teperhetnék”.

g) A panaszost a c. r. törzssászlós nyomozó jogi felvilágosításban részesítette, tisztázta vele a házkutatás fogalmát. Tájékoztatta, hogy az Rtv. 39. §-ában foglaltak szerint a jelenlétében helyiség átvizsgálást kíván végrehajtani. Ezt követően a rendőr a lakást a panaszos jelenlétében átvizsgálta.

Az intézkedésről külön jelentés nem készült, az eseményt a panaszos fiának előállításáról szóló jelentésben rögzítették.

h) Az intézkedés megkezdése előtt a r. főörzsőrmester nyomozó videokamerát vett magához az intézkedés dokumentálása érdekében. Tekintettel arra, hogy a megjelölt lakásban az elkövetéssel gyanúsítható személy nem tartózkodott, kamerafelvételt nem készítettek, ezért az azzal kapcsolatos figyelmeztetéseket sem közölték a panaszossal.

Az intézkedés során a panaszos sérelmezte a kamerát, azonban tájékoztatták, hogy felvétel a fenti okból nem készül.

i) A panaszossal szembeni rendőri intézkedés mintegy 10 percig tartott.

A kivizsgálás során megállapították, hogy a panaszossal szembeni rendőri intézkedés jogszerű, szakszerű és arányos volt.

3) Az illetékes kerületi rendőrkapitányság vezetőjének a BRFK Hivatalának vezetőjéhez címzett levele azt tartalmazza, hogy a kerületi rendőrkapitányság Bűnügyi Osztálya eljárást folytat a panaszos fiával szemben garázdaság vétsége elkövetésének megalapozott gyanúja miatt.

4) A rendőrség jelentést készített 2017. április 19-én a panaszos fiának előállításáról, és vele szembeni kényszerítő eszköz alkalmazásáról, amit szintén továbbítottak a Testület felé.

A dokumentum szerint a BRFK TIK utasítására megjelentek a rendőrök a dohányboltnál, mivel onnan felfegyverkezve elkövetett garázdaságról érkezett bejelentés. (A helyszínre küldés időpontja 19 óra, az érkezés időpontja 19 óra 25 perc, a panaszos fiával szembeni intézkedés befejezése 23 óra.) A helyszínre érkezve egy r. törzsőrmester járőr fogadta őket, aki a történekről az elsődleges tájékoztatást adta. Elmondta, hogy a sértettet 18 óra 43 perckor a mentő beszállították a Kórház Traumatológiai Osztályára. A helyszínen nem tudta a mentőápoló megállapítani a sértett sérülésének súlyosságát. A későbbiekben meghallgattak egy rezidenst, aki elmondta, hogy a sértett bal alkarján a könyöktől az ujjakig zúzódások vannak, a jobb könyöke szilánkosra tört, a karját műteni nem, de gipszelní kell.

A rendőrök meghallgatták a bolti eladót és a sértettet, akik egybehangzóan elmondták, hogy a nemzeti dohányboltba egy idős asszony ment be. A nő 2.300 forint értékben vásárolt és egy 5.000 forintos bankjeggyel fizetett. Az eladó odaadta a visszajárót, amikor is a nő elővett 300 forintot a zsebéből és kérte az eladót, hogy inkább egészéből adjon vissza. Az eladó közölte, hogy már bezárta a kasszát, a visszajárót is odaadta, és nincs szüksége aprópénzre. Az idős nő közölte, hogy köteles elfogadni az aprópénzt, míg az eladó elmondta, hogy nem köteles arra. A nő szidni kezdte az eladót és követelte a panaszkönyvet. Az eladó kiment a pultból, odaadta a panaszkönyvet és azt mondta neki, nyugodtan beleírhat, de az idős nő továbbra is szidalmazta őt. Az eladó ezt meguntá, és kitessekelte az üzletből, és becsukta a bejárati ajtót.

Pár perc múlva megjelent egy ismeretlen fiatalember, aki fenyegetni kezdte az eladót, „szét lesz ütve itt mindenki”, hogy beszéltek az anyjával. A fiatalember is csak szitkozódott.

Az eladó keresztapja, a sértett férfi is jelen volt a boltban, aki szólt a fiatalembernek, hogy fejezze be ezt a beszédet, mert 300 forint miatt kezdődött a vita, az ő édesanyja kezdett veszekedni és „kurvázni”, majd felszólította, hogy menjen ki az üzletből.

A fiatalember kiment az üzletből, és végig szitkozódott. Ezt hallva a sértett utána ment és a gépjárművéig kísérté. A gépkocsinál állt az idős asszony, aki újra szitkozódni kezdett, és mondta, hogy hívja a rendőröket. A panaszos fia eközben beült az autóba, majd a sértett odalépett az idős asszonyhoz és mondta neki, hogy a rendőröknek is majd mondja el, hogy szitkozódik. A panaszos fia erre a gépkocsiból kiszállt, kinyitotta a csomagtartót, és egy tükörfólia alól elővett egy fa baseballütőt,

amivel a sértett felé indult, majd az ütőt felemelve a sértett feje irányába ütött többször. A sértett, hogy védje a fejét, maga elé emelte bal karját. Az ütő a karját és a kézfejét többször eltalálta. Ezt követően a panaszos fia beült a gépkocsiba az anyja mellé és elhajtottak. A sértett befutott a dohányboltba, és szólt a keresztlányának, hogy hívja a rendőrséget, és elmondta, hogy milyen színű, márkájú és rendszámú volt a gépkocsi.

A rendőrök további adatgyűjtést végeztek a környéken, és megállapították, hogy a környéken térfigyelő kamerák nem működnek. A nemzeti dohányboltban egy külső és egy belső biztonsági kamerája van. Az eladó a rendőrök kérdésére elmondta, hogy a kamerák működnek és rögzítenek. Jelenleg nem lehet a felvételt visszaneézni, de azokat a rendszer 10-14 napig őrzi meg. A felvételeket csak az üzlet tulajdonosa tudja kimenteni.

A további adatgyűjtés és tanú kutatás nem vezetett eredményre, mivel sem a helyszínen, sem annak környezetében nem sikerült olyan személlyel felvenni a kapcsolatot, aki a történetekről érdemi információval tudott volna szolgálni.

Ezt követően az Akció ügyeletlen keresztül a gépkocsi rendszámot ellenőrizték, annak során megállapították a gépkocsi típusát, pontos rendszámát és a tulajdonosát, aki a panaszos fia. Ezt követően a négy nyomozó megjelent a lakcímen, ahol a csengetésre a panaszos nyitott ajtót. Elmondta, hogy a fiával nem tartja a kapcsolatot már három éve, és nem is lakik ezen a címen. A rendőrök azon kérdésére, hogy fia hol lakik, hol lehet, nem tudott nyilatkozni.

Ezt követően a rendőrök megjelentek a panaszos volt feleségének házában, ahol a csengetésre a nő nyitott ajtót. Kérdésre elmondta, tudja, hogy a rendőrök miért jöttek. Az eset után a fia elment az új barátnőjéhez Sz. városba, de nem tudja megmondani a pontos címet. A nő elmondta azt is, hogy ő úgy emlékszik az esetre, hogy az üzletben az eladó nő kezdte őt „lekurvázni”, szidni és csúnyán beszélni, majd a kezénél megfogva kilökte az üzlet elé. Ezt követően, amikor odament a kocsihoz a sértett, le akarta fejelni, és ezt látva a fia valóban kiszállt a kocsiból és „adott neki”. A rendőrök azon kérdésére, hogy hogyan es mivel, arra nem nyilatkozott. A rendőrök kérésére a nő telefonon felhívta a fiát, és a r. főtörzsszázalóssal megbeszéltek egy találkozót egy MOL benzinkútnál.

Ezt követően megjelentek Sz. városban a rendőrök, ahol valóban ott volt megbeszél helyen a panaszos fia. Igazoltatták, az adatait az Akció központon keresztül ellenőrizték a körözési nyilvántartásban, abban nem szerepelt. A rendőrök tájékoztatták, hogy bűncselekmény gyanúja miatt előállítják a rendőrkapitányságra, amit tudomásul vett, majd felszólításra előre bilincseltek a kezeit, ruházatát átvizsgálták. A panaszos fiát tájékoztatták a rendőrök arról, hogy az intézkedéssel szemben panasszal élhet, amire úgy nyilatkozott, nincs panasza. 2017. április 19-én 22 óra 30 perckor a rendőrök az előállító őrnek panasz- és sérülésmentesen átadták.

A megállapítottak alapján a panaszos fia által elkövetett cselekmény alkalmas felfegyverkezve elkövetett garázdaság és súlyos testi sértés megállapítására.

A rendőrök a megállapítottakról és a tett intézkedésekről a BRFK TIK-et folyamatosan tájékoztatták és az engedélyével az intézkedés befejezték. Az intézkedést kamerával rögzítették.

III.

A panaszos sérelmezte azt, hogy lakásában igazoltatták, és adatgyűjtést végeztek a rendőrök a fiával kapcsolatban, de nem adtak neki felvilágosítást annak okáról, illetve nem mutattak határozatot a „házkutatásról” és nem készítettek jegyzőkönyvet az intézkedésről, de – előzetes figyelmeztetés nélkül

– videofelvételt készítettek a lakásában. Panaszolta továbbá a rendőrök hangnemét és a rendőri intézkedés időtartamát is.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) rendelkezéseire – **megállapította, hogy a rendőri fellépés és intézkedés érintette a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye Szabadság és Felelősség fejezetének II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jogát, a VI. cikkében foglalt személyes adatok védelméhez és az otthon tiszteletben tartásához való jogát, továbbá a XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljárásához fűződő alapvető jogát az alábbiak szerint.**

1) A Testület elsőként a rendőrségnek a panaszos lakásában foganosított intézkedési kötelezettségét vizsgálta.

A panaszbeadvány és a rendőrségi iratok egyezést mutatnak abban, hogy a panaszos lakásánál azért jelentek meg a rendőrök, mert a panaszos nagykorú fiát keresték. A rendőrségi dokumentumok szerint továbbá a panaszos fia megalapozottan gyanúsítható volt azzal, hogy aznap bűncselekményt követett el.

a) Az Rtv. 1. §-ának (2) bekezdés 1. pontja szerint a rendőrség az Alaptörvényben, az Rtv.-ben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében általános bűnügyi nyomozó hatósági jogkört gyakorol, végzi a bűncselekmények megelőzését, megakadályozását és felderítését.

Az Rtv. 13. §-a szerint továbbá a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő, vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak.

A fenti rendelkezéseket a Szolgálati Szabályzat 8. §-a az alábbiakkal egészíti ki. A rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében. A rendőr a magánindítványra büntethető bűncselekmény észlelése esetén a feljelentés megtételére jogosult kérésére megadja a szükséges felvilágosítást.

A bejelentésekben megjelöltekre a Testület álláspontja szerint további jogszabályi rendelkezések hívhatóak fel.

A Büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 164. §-a szerint testi sértést követ el az, aki más testi épségét vagy egészségét sérti, és súlyos testi sértésnek minősül a cselekmény, ha a testi sértéssel okozott sérülés vagy betegség nyolc napon túl gyógyul. A Btk. 339. §-a továbbá szubszidiárius tényállásként határozza meg a garázdaságot: ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, az követi el, aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen. A törvényhely (2) bekezdés d) pontja szerint súlyosabban minősül a bűncselekmény, ha azt felfegyverkezve követik el. A Btk. értelmező rendelkezései között, a 459. § (1) bekezdés 6. pontja tartalmazza a felfegyverkezve elkövetés fogalmát: aki az ellenállás leküzdése vagy megakadályozása érdekében az élet kioltására alkalmas eszközt tart magánál.

A Testület a vonatkozó jogszabályhelyek ismertetését követően utal töretlen gyakorlatára, amely szerint valamely cselekmény tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja

szempontjából vizsgálja. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület nem veheti át a bünygyi hatóság szerepét, azonban ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény értékelését – akkor, amikor a rendőrség az intézkedés jogalapjaként szándékos bűncselekmény elkövetésének gyanújára hivatkozik – az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki. A fentiek alapján a Testület azt vizsgálta, felmerülhetett-e bármely jogellenes cselekmény elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely a rendőrség oldalán intézkedési kötelezettséget keletkeztethetett.

Erre a kérdésre Testület egyértelmű igennel felelt, mivel a rendőrségi dokumentumokban foglaltak alapján valószínűsíthető, hogy a panaszos fia bűncselekményt valósított meg, akit fel kellett kutatnia a rendőrségnek. A nyilvántartás szerint a személy a panaszos fiának állandó lakcímekeként a nyilvántartás a panaszos

A bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt a rendőröknek (a közrend védelme érdekében) az Rtv. idézett 13. §-a alapján intézkedési kötelezettségük keletkeztetett. A Testület megállapítása szerint az intézkedés kezdeményezésével nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

b) A rendőri intézkedést a panaszos lakásában foganatosították.

Az Rtv. 17. §-ának (1) bekezdése értelmében a rendőrség a feladatának ellátása során [...] a magánlakás sérthetlenségéhez fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

Az Rtv. X. Fejezetében, az értelmező rendelkezések között található a magánlakás fogalma. A 97. § (1) bekezdés c) pontja szerint magánlakás: a lakás (üdülő, nyaraló vagy a lakás céljára használt egyéb helyiség, létesítmény, tárgy), az ahhoz tartozó nem lakás céljára szolgáló helyiség, létesítmény, bekerített terület.

Az Rtv. 39. §-a rendelkezik a magánlakásban intézkedésről. Eszerint – az Rtv.-ben felsorolt kivételektől eltekintve – a rendőr magánlakásba bebocsátás vagy hatósági határozat nélkül nem léphet be, illetve nem hatolhat be.

A törvényhely (1) bekezdésének b) pontja szerinti egyik kivétel a bűncselekmény elkövetésének megakadályozása, megszakítása vagy büntetőeljárás terheltjének elfogása és előállítása céljából történő belépés. Ilyen esetekben a magánlakásba való belépés, illetve behatolás bebocsátás (hatósági határozat) nélkül történhet.

Jelen esetben maga a panaszos volt az, aki lakásába bebocsátotta a rendőröket, hogy azok meggyőződjenek arról, fia benn tartózkodik-e. A bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy elfogása azonban maga is jogszerűvé tette a magánlakásnak minősülő helyen való intézkedést.

A Testület a rendőrség magánlakásba való belépését jogszerűnek, indokoltnak találta, ami által nem sérült a panaszosnak az Alaptörvény VI. cikkében biztosított otthon tisztelben tartásához fűződő joga.

2) A panaszos igazoltatásának kérdése kapcsán a Testület az alábbi megállapításokat tette.

Az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdés a) pontja szerint a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti

ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.

A Testület álláspontja szerint jelen esetben bűnüldözési célból szükséges volt a panaszos igazoltatása, tekintettel arra, hogy a keresett személy lakcíme a nyilvántartás szerint a panaszossal egyező volt. A bűnüldözéshez szükséges adatgyűjtés folytán pedig nélkülözhetetlen annak a személynek az adatainak rögzítése, akitől a rendőr információt gyűjt.

A Testület megállapítása szerint az igazoltatás jogszerűen történt, azáltal nem sérült a panaszos személyes adatok védelméhez való joga.

3) A panaszbeadvány szerint a rendőrök adatokat gyűjtöttek: kérdéseket tettek fel a panaszosnak a fiáról, hogy ott volt-e korábban egy temetésen, illetve, hogy milyen autója van. A kérdésekre a panaszos nem tudott válaszolni, mivel nem tud fiáról évek óta. Szerette volna megtudni viszont, hogy miért keresik a fiát, de nem mondták meg neki.

A rendőrségi dokumentumokból megállapítható, hogy egy aznap elkövetett, erőszakos bűncselekmény gyanúja miatt keresték a panaszos fiát. A tényállás tisztázása érdekében meghallgatták a sértettet, a bolti eladót. A helyszínen több személyt nem találtak, aki információval tudott volna rajtuk kívül szolgálni, ezért a nyilvántartásból megismert lakcímen jelentek meg, ami egyben a panaszos lakása is. A rendőrök a panaszostól megkérdezték, ott lakik-e a fia, illetve, hol van. Ezt követően a fia autójával, illetve egy korábbi temetésen való megjelenésével kapcsolatos kérdést tettek fel neki. Előbbi információ a bűncselekmény elkövetésével volt kapcsolatban (mivel a feltételezett elkövető azzal távozott a helyszínről a sértett szerint, aki azonban a rendszámában nem volt biztos), az utóbbi információt pedig egy másik személytől szerezték, azt kívánták ellenőrizni. A panaszosnak továbbá a nyomozás érdekeire tekintettel nem adtak információt arról, hogy mivel gyanúsítják fiát.

Az Rtv. 32. §-a szerint a rendőr a feladatának ellátása során bárkihez kérdést intézhet, felvilágosítást kérhet, ha alaposan feltehető, hogy a megkérdezett olyan közlést tehet, amely a rendőri feladatok teljesítéséhez szükséges. A felvilágosítás kérésének idejére a kérdezett személy feltartóztatható. Akitől a rendőr felvilágosítást kér – ha jogszabály másként nem rendelkezik – az általa ismert tényekkel, adatokkal kapcsolatos válaszadást nem tagadhatja meg.

Jelen esetben egy szándékos bűncselekmény elkövetése miatti elfogás foganatosítása érdekében történt az adatgyűjtés. A panaszosról – aki a feltételezett elkövető édesapja, és a nyilvántartás szerint vele azonos lakcímen lakik – feltételezhető volt a rendőrség számára, hogy tudomása lehet a fiáról, annak hollétéről, tartózkodási helyéről, azaz olyan közlést tesz, ami az adatgyűjtés elősegíti.

A Testület megítélése szerint a felvilágosítás-kérés jogszerűen és indokoltan történt, amivel nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

A Testület ugyanakkor megállapítja hatáskörének hiányát abban a kérdésben, hogy megítélje, milyen típusú kérdéseket tettek fel a nyomozók a panaszosnak, illetve hogy miért nem közölték vele, mivel gyanúsítják a fiát. A rendőrség mint nyomozó hatóság döntése, hogy a tudomására jutott információ birtokában milyen döntést hoz, a krimináltaktikai módszereket maga választja meg.

4) A panaszos sérelmezte az alakszerűségek hiányát: azt, hogy nem mutattak fel a rendőrök a „házkutatásról” határozatot, illetve nem jegyzőkönyvezték a történeteket.

a) A rendőrségi dokumentumok szerint nem történt a Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény szerinti házkutatás, hanem az Rtv. 39. §-a szerint a lakást vizsgálták át a panaszos jelenlétében.

A házkutatás büntetőeljárás kényszerintézkedés [szabályait a Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 149. §-a tartalmazza], amely az eljárás eredményessége érdekében a ház, lakás, egyéb helyiség, az azokhoz tartozó bekerített hely vagy a jármű átkutatását, továbbá az ott elhelyezett információs rendszer vagy ilyen rendszerben tárolt adatokat tartalmazó adathordozó átvizsgálását jelenti. Akkor van helye, ha megalapozottan feltehető, hogy az a bűncselekmény elkövetőjének kézre kerítésére, vagy a bűncselekmény nyomainak felderítésére, avagy bizonyítási eszköz, elkobozható vagy vagyoneklobzás alá eső dolog megtalálására vezet.

A szemle a Be. 119. §-a szerinti egyik bizonyítási eljárás, amit a bíróság, illetőleg az ügyész rendel el, és tart, ha a bizonyítandó tény felderítéséhez vagy megállapításához személy, tárgy vagy helyszín megtekintése, illetőleg tárgy vagy helyszín megfigyelése szükséges.

Jelen ügyben nem szolgált alapul büntetőeljárás, ami miatt valóban nem foganatosíthatott a rendőrség sem házkutatást, sem helyszíni szemlét. A rendőrségi gyakorlat szerint feltehetően „helyszíni ellenőrzést” tartott a rendőrség, amire akkor van lehetőség, ha az érintett ahhoz önkéntesen hozzájárul. Az Rtv. rendelkezései közül a Testület álláspontja szerint helyesen az Rtv. fentebb idézett 32. §-a szerinti rendelkezés szolgáltatott volna alapot.

A bizonyítékok alapján a Testület úgy foglalt állást, hogy a konkrét esetben valóban nem házkutatás, illetve helyszíni szemle történt, illetve a lakásban való körbetekintés az ott lakó beleegyezése alapján valósult meg. A Testület megítélése szerint a rendőr szóbeli közlése arra vonatkozóan, hogy „helyiség átvizsgálást” foganatosít, az Rtv. szerint elegendő, nem terheli a rendőrt ebben az esetben írásbeli közlési kötelezettség. **A panasz ezen része tekintetében a Testület megállapította, hogy nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.**

b) A panasznak a jegyzőkönyv hiányára vonatkozó része tekintetében a Testület az alábbi megállapítást teszi.

Tekintettel az Állásfoglalás III. rész 4) a) pontjában kifejtettekre, miszerint nem házkutatás történt, az Rtv. rendelkezéseit kell alapul venni. Az Rtv. csak az előállítás esetén teszi kötelezővé a rendőrség számára, hogy arról, illetőleg annak időtartamáról igazolást állítson ki [Rtv. 33. § (4) bekezdés]. A felvilágosítás-kérés megtörténte tekintetében ilyen kötelezettség nem áll fenn. Ugyanakkor a rendőrségi dokumentumok alapján megállapítható, hogy történt írásbeli rögzítés. Nem külön íven szövegezték meg a panaszos lakásán történt intézkedést, hanem a panaszos fiának előállításáról szóló jelentésben (4. oldal) rögzítették.

A Testület erre figyelemmel megállapította, hogy a rendőrség részéről nem történt – a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelemét megvalósító – dokumentációs mulasztás.

5) A panaszos állítása szerint a rendőrök az intézkedés során videofelvételt készítettek a bejárati ajtónál, a lakásban azonban már nem, és a rendőrök nem hívták fel a panaszos figyelmét előzetesen arra, hogy felvételt készítenek.

A rendőrségi dokumentumok alapján megállapítható, hogy a panaszos lakásánál megjelenő egyik rendőr kezében valóban volt kamera, azonban a rendőrök úgy nyilatkoztak, hogy tekintettel arra, hogy a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy nem volt a lakásban, felvételt nem készítettek. Ennek okán pedig nem is történt előzetes figyelmeztetés, hogy felvételt készítenek.

Az Rtv. 42. §-ának (1) bekezdése biztosítja a rendőrség számára azt a lehetőséget, hogy a célhoz kötöttség elvét tiszteletben tartva felvételt készítsen „a rendőri intézkedéssel, illetve az ellátott szolgálati feladattal összefüggésben az érintett személyről, a környezetéről, illetőleg a rendőri

intézkedés szempontjából lényeges körülményről”. A hivatkozott törvényhely (6) bekezdése ad eligazítást abban a kérdésben, hogy mely törvényes célokra használhatóak fel a rendőrségi felvételek: az csak a rögzítés helyszínén elkövetett bűncselekmény, szabálysértés vagy a közlekedés szabályainak megsértése miatt indult büntető-, szabálysértési vagy más hatósági eljárás során, körözött személy vagy tárgy azonosítása vagy a rendőri intézkedés jogszerűségének közigazgatási eljárásban történő vizsgálata céljából, illetve az érintett személy jogainak gyakorlása érdekében használható fel. Ugyanezen törvényhely (6) bekezdése tartalmazza az elkészített felvétel, illetve az abban szereplő személyes adat felhasználására vonatkozó szabályokat.

A Testület a rendelkezésre álló bizonyítékok egybevetése alapján a rendőrség állítását fogadta el valószínűbbnek, azaz a rendőrség nem használta a kamerát a panaszos lakásánál. Maga a panaszos is úgy nyilatkozott, hogy benn a lakásban nem kapcsolta be a rendőr a kamerát. **A panasz ezen része tekintetében a Testület megállapította, hogy nem történt meg a sérelmezett rendőri intézkedés (felvételek készítés), ami a panaszos személyes adatokhoz fűződő alapvető jogát sértette volna.**

6) A panaszos sérelmezte a rendőri hangnemet. A beadvány szerint a rendőrök azt közölték, hogy „a házkutatási parancs csak a tévében, a mesében van”. Az egyik (nagydarab, kopasz) rendőr nagyon hangosan beszélt vele, és azt mondta, hogy „ha akarnánk, le is teperhetnénk”.

A rendőrök nyilatkozata szerint ezzel szemben, hogy miután tájékoztatták a panaszost az intézkedés mibenlétéről, ő folyamatosan emelt hangnemben kommunikált: sérelmezte, hogy a késő esti órákban keresik a fiát, „házkutatási parancsot” is kért. A panaszos továbbá az egyik c. r. főörzszászlós nyomozót megszegyenítő „kopasz” kifejezéssel illette. A panaszos kijelentéseire az intézkedést foganatosító nyomozók nem reagáltak. A rendőrök egyöntetű nyilatkozata szerint nem hangzott el részükről olyan kifejezés, miszerint az intézkedéssel érintett személyt „ha akarnák, le is teperhetnénk”.

A Testület a panasz hangnemre vonatkozó része tekintetében utal az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének második mondatára, amely szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az intézkedő rendőrökkel – mint a közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjaival – szemben minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés. Ezen törvényi rendelkezéssel összefüggésben a Testület hangsúlyozza, hogy a rendőrökre, mint a közhatalom képviselőire, különös súllyal nehezedik az emberi méltóság, és az emberi jogok tiszteletben tartásának kötelezettsége. Ezért minden körülmények között elvárható a tisztességes, az általa képviselt közfeladat mértékéhez méltó, a másik személy emberi méltóságát mindenkor szem előtt tartó viselkedés és hangnem.

A Testület továbbá felhívja a figyelmet a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexében (a továbbiakban: Etikai Kódex) foglalt követelményekre is, amelyek ugyan nem minősülnek jogszabályi előírásoknak, azonban alapjaiban meghatározzák a rendőri hivatás értékeit, megtestesítik az állampolgárok rendőrökkel szemben támasztott elvárásait, erkölcsi iránymutatásul szolgálnak, illetve morális alapot biztosítanak a rendőrség és az egyes rendőrök számára. Az Etikai Kódex 1. pontja szerint a rendőr „önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie”. Az Etikai Kódex 5. pontja kimondja, hogy „a rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit [...] indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz [...] megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.” A 7. pont utolsó mondata szerint pedig a rendőr „tudatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A Testület a fentiekben túlmenően utal a korábbi állásfoglalásaiban [lásd pl. a 65/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalás indokolása II. részének 3. pontját] megfogalmazottakra, miszerint „a rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerülnek – más

állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, így az államszervezetten belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve.”

A Testület a panaszossal szemben intézkedő rendőrök hangneme tekintetében a rendelkezésére álló, egymásnak ellentmondó bizonyítékok alapján nem tudott megnyugtatóan állást foglalni, ezért a hivatkozott jogszabályi rendelkezésének megsértése miatt a panaszos emberi méltóságához való jogának sérelme nem megállapítható.

7) A panaszos sérelmezte, hogy a rendőri intézkedés hosszú ideig tartott.

Az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdése rendelkezik az arányosság elvéről: a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

A rendőrök nyilatkozata szerint a panaszossal szembeni rendőri intézkedés mintegy 10 percre tartott. Az elsődleges jelentésben az nem szerepel az, hogy a panaszos lakásánál mennyi ideig intézkedtek a rendőrök, egyéb cselekmények azonban igen. 2017. április 19-én 18 óra 43 perckor érkezett a sértetthez a helyszínre a mentőautó. A rendőrök helyszínre küldésének időpontja 19 óra, az érkezésük időpontja 19 óra 25 perc volt. A panaszos előállított fiát 22 óra 30 perckor adták át a kerületi rendőrkapitányság előállító őrének. A két időpont között történt meg a sértett, illetve a bolti eladó meghallgatása, a kapott információk alapján az elkövető személyének kiderítése, a B. település egyik kerületében élő panaszoshoz történő kitérítés és adatgyűjtés, majd az elkövető édesanyjához történő kitérítés és adatgyűjtés, végül az említett MOL benzinkútra történő kitérítés, ott a panaszos fiának előállítása, és beszállítása a rendőrkapitányságra. Ugyanazok a rendőrök végezték minden esetben az adatgyűjtést, mint akik a panaszossal szemben intézkedtek. A Testület a panasz ezen részének megítélésénél továbbá figyelemmel volt arra a (panaszbeadványból is kitűnő) körülményre, hogy maga a panaszos nem volt együttműködő kezdetben.

A Testület a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján úgy ítélte meg, hogy a panaszossal szembeni rendőri intézkedés (igazoltatás, adatgyűjtés) nem volt aránytalanul hosszú, ezáltal nem sérült a tisztességes eljáráshoz való joga.

IV.

A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a konkrét ügyben a rendőröknek intézkedési kötelezettségük keletkezett, ami nem sértette a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát. A panaszos magánlakásban történt igazoltatása, és az adatgyűjtés jogszerűen történt, amely által nem sérült a személyes adatok védelméhez, az otthon sérthetlenségéhez és tisztességes eljáráshoz való joga, továbbá a rendőri intézkedés időtartama megfelelt az arányosság követelményének. A Testület úgy foglalt állást, hogy a rendőrség nem készített felvételt a panaszos lakásában. A Testület ugyanakkor a sérelmezett rendőri hangnem tekintetében az egymásnak ellentmondó bizonyítékok miatt az emberi méltóságához való jog sérelmének meg nem állapíthatóságáról döntött.

A panaszosnak az áttétel ellen előzetesen bejelentett tiltakozására figyelemmel a Testület – az Rtv. 93. §-ának (2) bekezdése alapján – az eljárás megszüntetéséről döntött.

Budapest, 2017. november 9.

Dr. Lukács Tamás
testületi tag

Dr. Kozma Ákos
előadó testületi tag,
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET